

Salme 110

Jesus, evig ypperstepræst og konge

Af diakon, Eskild Skov Særkjær

Vi skal igen se på en af de salmer, der primært handler om Messias, og som derfor kaldes en messiansk salme. Den sidste messianske salme, vi så på, var salme 72. Efterfølgende har jeg standset ved flere salmer, og overvejet, om jeg skulle tage disse med i rækken over messianske salmer, fx salme 81 og 87, samt 96-99. I disse er der nemlig mange henvisninger og profetier om ham, som kommer. Fx, som når der i salme 96 står:

"Sig blandt folkeslag: herren har vist, han er konge, han grundfæstet jorden, den rokkes ikke, med retfærd dømmer han folkene. Himlen glæde sig, jorden juble, havet med dets fylde bruse. Marken juble og alt, hvad den bæved! Da fryder sig alle skovens træer for Herrens åsyn, thi han kommer, han kommer for at dømme jorden; han dømmer jorden med retfærd og folkene i sin trofasthed", vers 10-13.

Eller, når salme 98 indledes med ordene, som peger frem på både Jesu første og andet komme:

"Syng Herren en ny sang, thi vidunderlige ting har han gjort: sejren vandt ham hans højre (Messias), hans hellige arm (et andet navn i GT på ham). Sin frelse har Herren gjort kendt, åbenbaret sin retfærd (retfærdighed) for folkenes øjne, han kom sin nåde mod Jakob i hu, sin trofasthed mod Israels hus. Den vide jord har skuet vor Guds frelse.. for .. han kommer, han kommer at dømme jorden; han dømmer jorden med retfærd og folkeslag med ret", vers 1-3+9.

Der kunne siges meget om Jesus Kristus ud fra disse dejlige salmer og vers, som beskriver det, der vil ske på jorden, når han kommer igen for at dømme jorden og oprette sit fredsrig. Men, da det kun er nogle af versene, der kan kaldes messianske, så har jeg valgt ikke at tage disse med i denne gennemgang.

I stedet springer jeg frem til salme 110, som vistnok er den næste i rækken over salmer, som er klart messianske. Lad os begynde med at læse første vers:

"Af David. En salme. Herren sagde til min Herre: Sæt dig ved min højre hånd, til jeg lægger dine fjender som en skammel for dine fødder", vers 1.

Først får vi at vide, at salmen er skrevet af David, og han indleder den med ordene 'Herren sagde..'. Ud fra grundteksten bruges et bestemt ord, som altid bruges, når der er tale om en åbenbaring fra Herren, Israels Gud, Himlens og jordens skaber. Hver gang, der som her står, at 'Herren sagde' i en tekst fra GT, så er der altid tale om en åbenbaring. Det fremgår da også af teksten under verset, at dette ord bruges i den hebraiske tekst om 'Herrens åbenbaring for profeterne'. Salmen er derfor på en måde mere end en profeti om Jesus; den er helt igennem en åbenbaring af Kristus på samme måde, som når den sidste bog i bibelen indledes med ordene: 'Jesu Kristi åbenbaring'. Salmen vidner altså om, at ligesom Johannes skulle skrive det ned, han så og hørte, således skulle også David gøre det gennem denne salme.

NT vidner da også om, at salme 110 er Guds åbenbaring af hans Søn, Jesus Kristus. Intet vers er så gengivet så ofte i NT som dette vers i salme 110, faktisk hele 5 gange, og må derfor siges at være et af vigtige profetiske nøglevers fra GT.

At det ikke bare var Davids egne ord, bekræftes af ham selv. I 2. Sam. 23 er hans sidste ord på jorden gengivet, og her vidner han om netop dette, idet han siger:

"Ved mig taledede Herrens Ånd, hans ord var på min tunge. Jakobs Gud taledede til mig..", v. 2-3.

Herren sagde til min Herre..! Hvem er det, han taler om? I NT fremgår det, at på Jesu tid diskuterede jøderne meget om, hvem han var eller ikke var. Diskussionen handlede bl.a. om, hvordan dette vers skulle forstås. De fleste ville nok mene, at det er Gud, der er Davids Herre, og det er sandt nok. Men, her tales der jo om en anden, nemlig Messias, hvilket jøderne da også anerkendte. Det er i den forbindelse, at Jesus siger dette til dem:

"Hvorledes kan David da i Ånden (altså i Helligånden) kalde ham 'Herre' (dvs. Gud), når han siger: 'Herren sagde til min Herre: Sæt dig ved min højre hånd, til jeg får lagt dine fjender under dine fødder? Når nu David kalder ham 'Herre', hvorledes kan han så være hans søn?" (Matt. 22:43-35).

Herren siger altså noget til én, som er Davids Herre, og det havde virkelig sat rabbinerne grå hår i hovedet, for hvordan kan Messias på samme tid være Davids biologiske søn og hans Herre, som var til før ham? Det er da umuligt, sagde de til hinanden, og dét, selvom skriften tydeligt vidner om dette. I profetien om Jesu fødsel vidner profeten Mika fx om, at hans udspring er fra fordum, fra evigheds dage. Og profeten Esajas fortæller, at jomfruens søn skal kaldes (dvs. er)

"Underfuld-rådgiver, Vældig-Gud, Evigheds-Fader, Fredsfyrste", Es. 9:6.

At det virkelig er Messias, der er tale om, vidner teksten klart om. Det er Guds Søn, som kommer, der skal kaldes med disse navne. Og for ingen skal være i tvivl om, at det er Messias, fortsætter han og siger:

"Stort bliver herredømmet, endeløs freden over Davids trone og over hans (dvs. Guds Søns) rige, at det må grundes og fæstnes ved ret og retfærd fra nu og til evig tid..", vers 9.

Ingen jøde betvivlede, at dette vers taler om Messias. Men igen, hvorledes kan han være Davids søn samtidig med, at han er hans Herre? Det kan ingen forstå, undtagen de, der er født på ny. Og derfor; selvom David i Ånden tydeligt vidner om, at Jesus på samme tid både er Davids søn og Herre, så afsluttes jødernes samtale med Jesus alligevel med, at "ingen kunne svare ham et ord, og fra den dag vovede ingen mere at rette spørgsmål til ham", Matt. 22:46.

Som vi har set, vidner skriften igen og igen om, at Davids biologiske søn også er hans Herre. Og når der står, at Jesu modstandere ikke vovede at tale mere til Jesus om dette, er det nok fordi, at de egentlig godt vidste, hvad skriften sagde, men ville ikke tro det.

Som vi læste, er Herrens (her Faderens) budskab til Davids Herre: 'Sæt dig ved min højre hånd, til jeg lægger dine fjender som skammel for dine fødder'. Dette udsagn er et mægtigt bevis på, at Jesus er Messias, Guds Søn. Det er også det, Jesus henviser til, da han forud for sin lidelse og død stod anklaget for det store råd, og hvor ypperstepræsten udfordrer ham og siger:

"Jeg tager dig i ed ved den levende Gud: Sig os, om du er Kristus, Guds Søn. Jesus siger til ham: Du har selv sagt det (Ordret: Det er som du siger). Men jeg siger jer: Herefter skal I se Menneskesønnen sidde ved Kraftens højre hånd og komme på himmelens skyer", Matt. 26:63-64.

I dette svar sammenvæver Jesus to citater fra GT, hvor han udover henvisningen til salme 110 også henviser til Daniel, der i kap. 7 i Ånden ser, at denne Herre, som står over David, er den samme som den Menneskesøn, som skal komme på himlens skyer; og får al magt og ære af 'den gamle af dage', dvs. af Gud Fader, og om, hvordan '..alle folk, stammer og tungemål skal tjene ham'. Og, for at ingen skal være i tvivl, står der videre, at 'hans magt er en evig magt, aldrig går den til grunde, hans rige kan ikke forgå'. Det pointeres videre, at hans rige skal afløse alle verdens riger, og i dette rige skal han herske sammen med sit folk. Det sidste kommer vi tilbage til senere i salmen.

Jo, han har al magt! og derfor kunne han sende 72 legioner engle for at blive fri for deres hån og spot. Men han ville ikke! Dertil elskede han menneskeheden for højt. Det var først efter sin lidelse, død og opstandelse, at han tog tilbage til himmelen, hvor han nu sidder ved Kraftens (som var en almindelig jødisk omskrivning af den hellige Guds) højre hånd. I Apg vidner Peter også om dette, idet han først siger, at Jesus er opstået fra de døde, er højt ophøjet og sidder ved Faderens højre hånd, og citerer i den forbindelse også salme 110:1 for at bevise dette ud fra skriften.

Vidnesbyrdet fra GT og NT er altså, at lige nu sidder Jesus Messias ved Faderens højre hånd, til han lægger hans fjender som skammel for hans fødder. Når dette er sket, opfyldes sidste del af Daniels profeti om, at så kommer han på himmelens skyer i magt og herlighed. Salme 110:1 taler altså om den tid, der går fra hans himmelfart og til hans synlige genkomst. På den dag skal alle bøje knæ for ham og bekende, til Gud Faders ære: Jesus Kristus er Herre!

Vi skal igen vende os til salme 110, hvor vi skal læse det næste vers:

Fra Zion rækker Herren din vældes spir; hersk midt iblandt dine fjender, vers 2.

Ligesom i det første vers får David - og vi, også her og i de følgende to vers, lov til at høre, hvad Gud siger til sin Søn om den opgave, der venter ham. Han siger: Fra Zion skal du herske! Du skal herske midt iblandt dine fjender. Det er ikke tilfældigt, at Zion, som er et andet ord for Jerusalem, bliver nævnt.

I salme 2, som vi nok husker, også er en messiansk salme, er der tale om, at folket gør oprør mod Gud og hans salvede (på hebraisk Messias). De siger: Kom, vi vil kaste deres bånd (åg) af os - vi vil ikke finde os i deres herredømme. Og så står der videre, at han, der troner i himlen, ler: Tror de virkelig for ramme alvor, at de kan afsætte ham som historiens Gud? At de kan forhindre hans plan og vilje med fremtiden? Og så siger han til dem, der gør oprør mod ham: 'Jeg har dog (allerede) indsat min konge på Zion, mit hellige bjerg', og det uanset, om det passer jer eller ej. I bibelen fremgår det klart, at han har udvalgt sig Jerusalem som sin bolig og hvorfra han vil åbenbare sig. Mere end 1000 gange tales der om Jerusalem og Zion i bibelen, og gang på gang forklares det, at her er Guds jordforbindelse:

- Det er herfra, at han har åbenbaret sig ind i menneskeslægten!
- Det er herfra, at hans ord går ud til alle folkeslag!
- Det var herfra, at frelsen blev fuldbragt på korset ved Jesus Kristus!
- Det var herfra, at Jesus vendte tilbage til himmelen, og
- Det er dertil, at Jesus skal vende tilbage til jorden, når han kommer i kraft og herlighed.

Og da 'skal Menneskesønnen tage sæde på sin herligheds trone' i Jerusalem. Og dér, siger han, 'skal også I, som har fulgt mig, sidde på 12 troner og dømme Israels 12 stammer, Matt. 19:28.

Det er også det, salme 110:2 taler om: 'Fra Zion rækker Herren din vældes spir' (ordret: herskerstav eller kongespir)', for, som skriften siger, så kommer den dag, hvor 'Herren (Kristus) bor på Zion', og

skal over hele jorden, jfr. Zak. 9:10 og Joel 3:26. På den dag skal det endvidere ske det, som der står i det næste vers:

'Dit folk møder villigt frem på din vældes dag, i hellig prydelse kommer dit unge mandskab til dig som dug af morgenrødens moderskød', vers 3.

En fantastisk smuk poetisk historieskrivning. Hvert ord siger noget væsentligt. Først ordene: 'dit folk'. Hvem er hans folk? Der tænkes vistnok først og fremmest på det jødiske folk, der som på dette tidspunkt er et frelst folk, og som derfor er ivrige efter at se deres Messias, og være sammen med ham, når han kommer i magt og herlighed. Men teksten kan dog også på samme tid henvise til alle dem, der er kommet til tro på Jesus gennem tiden, og som længes efter hans komme, og som derfor også glæder sig til at følge ham på bryllupsrejsen tilbage til jorden?

'.. på din vældes dag'. Denne dag følger lige efter 'Lammets bryllupsdag' og når han kommer synlig tilbage til jorden for at dømme levende og døde, er han selvfølgelig ledsaget af hans brud. Ifølge Åb. 19:11 og 14 indledes denne dag således:

"Og jeg så Himmelen åben, og se, en hvid hest, og han, som red på den, hedder 'Troværdig og Sanddru' (er Kristus), og han dømmer og kæmper med retfærdighed.. og de himmelske hærskarer fulgte ham på hvide heste, og de var iførte hvide rene linnedklæder..'

Den hellige prydelse, verset taler om, kan altså være identisk med disse hvide rene linnedklæder, som de troende får givet? Men den hellige prydelse kan også henvise til den 'frelses dag' her i tiden, hvor de enkelte kommer til tro på Jesus. I Es. 61:10 beskrives denne dag således:

"Jeg vil glæde mig højlig i Herren, min sjæl skal juble i min Gud; thi han klædte mig i frelsens klæder, hylded mig i retfærd (retfærdighedens) kappe, som en brudgom, der binder sit hovedbind, som bruden, der fæster sine smykker", Es. 61:10.

De kommer til ham som 'dug af morgenrødens moderskød', står der. Morgenrøden peger på begyndelsen af den dag, der tales om, og moderskødet er et poetisk udtryk på det nye liv, som han har givet os. Når hans folk her sammenlignes med 'duggen' på jorden en tidlig morgen, så er det vel for at beskrive den velsignelse, der følger på jorden, når hans folk råder og al ondskab er borte. Det bliver beskrevet i en lignende tekst hos profeten Mika lige efter, at han har talt om, at Messias, som er fra evighed af, skal fødes i Betlehem. Derefter skriver han, at når han (i forbindelse med hans andet komme) åbenbares, da bliver Jakobs rest (altså de troende jøder, der er tilbage af Israels folk), 'i de mange folkeslags midte som dug, der kommer fra Herren som regnens dråber på græs..', Mika 5:6.

Henvisningen til 'dit unge mandskab' i verset betyder ikke, at alle dem over 20 ikke kan være med, for i evigheden gælder det alle. Derfor knytter David da også dette sammen med frelsen i salme 103, idet han skriver:

"Han, som tilgiver alle dine misgerninger og læger alle dine sygdomme.., udløser dit liv fra graven og kroner dig med miskundhed og barmhjertighed.. (og) mætter din sjæl med godt, så du bliver ung igen som ørnen", Salme 103:4-5.

På hin dag gør Gud os unge igen, og der bliver derfor ingen alderdomsproblemer på den nye jord. Det er det løfte, Gud har givet alle dem, som hører ham til. Hans løfte er, at det forkrænelige bliver iført uforkrænelighed.

I det næste vers har vi det næste udsagn, som Herren, Himlens og jordens skaber, har sagt om Kristus:

"Herren har svoret og angrer det ej: Du er præst evindeligt (til evig tid) på Melkizedeks vis", v. 4.

Det er et løfte, som ikke mindst hebræerbrevet underbygger vigtigheden og betydningen af. Beretningen om Melkizedek nævnes kun i 1. Mos. 14:18-20. Der tales om en, som både var konge og præst for den allerhøjeste, i Salem, et andet ord for Jerusalem. Læg mærke til, at han både var præst og konge, et dobbelt embede, som det ifølge GT er forbudt noget menneske at have. Der er da også en skarp grænse i GT mellem disse to tjenester. En præst kan således ikke være konge, dog lige undtagen én, og det er Messias. Derfor står der også i salme 110:2, at han skal herske, altså være konge, og i vers 4, at han skal være præst evindeligt (lige)som Melkizedek.

Alt dette står der meget mere om i Hebr. 5-7, og vi skal ikke læse tekster derfra i denne gennemgang. Vi skal dog lige have det med, hvor teksten fastslår, at Jesus er 'vores ypperstepræst', som én gang for alle gik ind i det allerhelligste, ind for Guds åsyn, ikke med blod af bukke og tyre, som de jordiske ypperstepræster måtte gøre, men med sit eget blod, og det gjorde han for at sone verdens synd. Han har én gang for alle, og med et eneste offer sonet verdens synd.

Og dér, inde i det allerhelligste, hvor Gud er, sidder han nu som vores ypperstepræst. Da han døde, revnede forhængen i det jordiske tempel, en klar anskuelsesundervisning på, at nu er verdens synd, som adskiller mennesker fra Gud, fjernet. Derfor står der videre, at '..ved Jesu blod har (vi nu) frimodighed til at gå ind i helligdommen', og derfor kan Jesus 'også helt og fuldt frelse dem, som kommer til Gud ved ham, fordi han altid lever, så han kan gå i forbøn for dem", Hebr. 10:19, 7:25.

Tænk, hvor forunderligt, at Jesus er vores ypperstepræst, som beder for os, som han også bad for Peter, da han sejrssikker troede, at han var rede til at gå både i fængsel og i døden for Jesus. Som vi sikkert husker, svarede Jesus ham og sagde:

"Simon, Simon! Se, Satan begærede jer for at sigte jer som hvede. Men jeg bad for dig, at din tro ikke må glippe..", Luk. 22:31-33.

Jesus så det før det skete. Trods Peters fejl, så bad Jesus om, at han, trods det, at han senere fornægtede Jesus, måtte komme ud på den anden side, ganske vist med tårer og anger, men dog med troen på Jesus i behold. På samme måde ser han også vore fejl og synd, og bliver ved med at bede for os for at føre os frelst igennem. Han gør det som vores ypperstepræst; og på samme tid er vor konge, som evangelisten Lukas beskriver således:

"Han skal blive stor og kaldes den Højstes Søn; og Gud Herren skal give ham Davids, hans faders, trone. Han skal være konge over Jakobs hus til evig tid, og der skal ikke være ende på hans kongedømme", Luk. 1:32-33.

Vi går nu over til de næste par vers:

"Herren (JK) ved din (dvs. Guds) højre (hånd) knuser konger på din vredes dag, blandt folkene holder han dom, fylder op med døde, knuser hoveder viden om lande", v. 5-6

Det er igen hans vældes dag, der beskrives her i poetiske vendinger; altså den dag, hvor Jesus Messias kommer igen for at dømme levende og døde. Beskrivelsen af denne dag lyder uhyggeligt, men det bliver den dag også for mange. Prøv fx selv at læse den lange passage i Åb. 19:11 til 20:6, som fortæller om det samme med mindst ligeså voldsomme udtryk. Jo, det bliver en forfærdelig dag for alle dem, som ikke vil vide af ham. Da skal det ske, at 'alle jordens slægter skal jamre ved hans komme', som der står i Åb. 1:7.

Verset har en bemærkelsesværdig ordstilling. I vers et henviser Herren til Gud Fader, og ham, der sidder ved hans højre hånd, er Kristus. Men her kaldes han, som sidder ved Guds højre hånd, også for Herren, og det er selvfølgelig fordi, han er det. 'Han er Kristus, Herren', som det lyder i juleevangeliet.

Vi kommer nu til sidste vers, hvor vi læser:

"Han drikker af bækken ved vejen, derfor løfter han hovedet højt", vers 7.

Denne afslutning virker lidt underligt. Det virker næsten som om, at den er faldet ud af en anden salme. Men det tror jeg nu ikke, er tilfældet. Der er forskellige bud på, hvad verset sigter til. Det første er, at det ligesom alle de andre vers, må handle om Jesus, der drikker af bækken. Vand bliver ofte brugt som et billede på Guds ord! Fx siger Gud ved profeten Esajas: 'Kom hid alle, som tørster, her er vand.'. Og, lidt længere nede i det samme kapitel:

"Som regnen og sneen falder fra himlen og ikke vender tilbage, før den har kvæget jorden, gjort den frugtbar og fyldt den med spirer, giver sæd til at så og brød til at spise, så skal det gå med mit ord: det skal ikke vende tomt tilbage, men udføre, hvad mig behager, og fuldbyrde hvervet, jeg gav det..", Es. 55:1, 10-11.

Således drikker Kristus af bækken, for han har om nogen lyst til Herrens lov, som der henvises til i salme 1. Han ikke bare grundede over Guds ord, og talte Guds ord, men han var også ét med det; og derfor er det, at han kaldes og er Ordet. Han er selv det ord og det budskab, han forkynder. Han drikker af bækken ved vejen, og derfor løfter han hovedet højt. Her giver han os et forbillede: Drik af det levende vand, som flyder langs vejen mod himlen, og som på samme tid er Kristus selv. Kun derved får vi styrke til at løfte vore hoveder, så vi kan se bort fra det, der tynger os, og derved få nyt mod og håb.

For snart, ja, snart kommer han, som salmen taler om. Snart, ja, snart vil alle de fjender, der er talt om i salmen og i hele bibelen, være underlagt Gud, som sidder på tronen, og Lammet.

"Han, som vidner om dette, siger: 'Ja, jeg kommer snart!' Amen. Kom Herre Jesus"

Amen